

■ Lukijan mielipide

Juhlapuhe ja muistolaatan paljastus museolla Joutopäivillä 2.7.2022

ARVOISAT Joutopäivävieraat, hyvät kutsuvieraat ja muu juhlaväki!

Joutsan Kotiseutuyhdistyksen puolesta minulla on erityisen mieluinen syy toivottaa teidät tervetulleiksi huippukunnossa olevalle Talomuseoalueelle, ja Joutsan Joutopäivien 50-vuotisjuhliin. Asiat kuuluvat elimellisesti yhteen, onhan Joutopäivien alkutaival tapahtunut Kotiseutuyhdistys vetoisena ja perinnettä painotteisena täällä Koiravuoren mäellä.

ALUKSI muutama sana museoalueesta. Tämän noin kolmen hehtaarin alueen omistaa 57-vuotias Joutsan Kotiseutuyhdistys, jolle kunta lahjoitti alueen sen 30-vuotisjuhlassa. Alueen ensimmäinen rakennus on Säterin tilalta v. 1964 tänne siirretty tuulimylly, joka on alueen ja yhdistyksen tunnus.

Museomiljöön rakennuksineen edustaa 1800-luvun alun hieman keskimääräistä vauraamman tilan talouskeskusta, jonka kaikki rakennukset on siirretty Joutsasta ja jonka päärakennus on Mesiäisen talo Marjotaipaleesta.

MUSEOALUE vanhoine rakennuksineen on loppumaton talkootyömaa, jonka rahoitusta turvaamaan aloitimme Joutsan kotiseutulehden toimittamisen vuonna 2010. Lehti nostaa esille mennyttä aikaa, mutta on samalla ajankohtaisten tapahtumien tallentamista muistiin. Museon kokoelmat on viime vuosina luetteloitu ja käyty läpi Museoviraston rahoituksella ja tämän työn myötä museolla on nyt uusi näyttelyripustus.

JOUTOPÄIVIÄ varten kunta rakensi alueelle vuonna 1990 Rinnelavan avokatsomoineen. Tämä tanssilavoineen oli merkittävä parannus kesäjuhliin. Vuosina 2016–17 Kotiseutuyhdistys toteutti Leader-rahoituksella 116.500 euron suurhankkeen rakentamalla täysin uuden, laajan katetun katsomon asiantuntijoiden, yritysten ja laajan talkooväen tuella. Katetulle osalle mahtuu noin 450 henkeä ja päätyjen avokatsomoihin vajaa 300. Hyvällä lapsella on monta nimeä, mutta Kotiseutuyhdistyksen johtokunnan päätöksel-

lä tätä kaunista rakennusta kutsutaan tästedes nimellä Museon Kesäteatteri.

Jousan kylän vaiheita -kirja on kirkonkylän aluetta käsittelevä laaja ja tasokas teos, joka valmistui vuonna 2020. Viimeiseksi on suoritettu arkistoihin kertyneiden filmimateriaalien digitointia Juhla-Joutopäiviä varten. Koonti on nähtävillä viikonloppuna ainakin kolme kertaa.

JUHLIEN ketju Talomuseolla alkoi vuonna 1968 sen vihkiäisjuhlita ja jatkui kolmena seuraavana kesänä 1969–1971 juhannuksen tienoolla Pitäjäjuhlina. Joutsassa laajemman juhlan suunnittelun käynnistykseen tarvittiin kotiseututyön voimahahmo Lauri Mäkelä ja kirkkoherra Juho Kiiski sekä muun muassa Joutsenlammen johtaja Mauno Ahonen ja piiriesimies Matti Tossavainen ja pankinjohtaja Olavi Sihvo.

Myös Veli Töyrylä sai kutsun ”Joutsan-päivän” suunnitteluun. Veli totesi, ettei ollut aluksi innostunut, mutta tuli siitä huolimatta valituksi toimikunnan sihteeriksi, ja kertoi toisten innostuksen tarttuneen häneen.

ENSIMMÄISTEN Joutopäivien jälkeen Veli valittiin Joutopäivien toiminnanjohtajaksi. Muina keskeisinä voimahahmoina Veli mainitsee Heikki Jaatisen, Antti Kotimäen, Antero Kuitusen, Ismo Töyrylän, Pertti Urrian ja perinnettä ja Josefiina Järvisen. Joutopäivien ohjelmissa olikin laajasti perinnettä, kuten työ-, kilpailu-, ruokailu-, pukeutumis-, musiikki-, ja vapaa-ajan viettoperinteitä.

Veli Töyrylä oli paitsi taitava matematiikan opettaja, myös laaja-alainen kulttuurihenkilö. Hänen kotiseuturakkaudellaan ja maatilan töiden tuntemuksellaan kehittämällänsä formaatilla Joutopäivät kasvoivat valtaaviin kävijämääriin; museomäellä tuhansia, Ala-Hulikkalan lasten juhlissa piha ääriään myöten täynnä, samoin tukkilaiskisoissa Viherillä ja myöhemmin uimalla.

JOUTOPÄIVÄT nostivat Joutsan kestävästi Suomen kesäjuhlien kartalle. Finland Festivals-ketjussa Joutopäivät edusti lähes yksinään tätä linjaa. Joutsan tun-

netaan edelleen Joutopäivistään, Pommista ja sahdista.

Veli Töyrylä otti toiminnanjohtajana itselleen 25 vuoden talkoourakan kotikuntansa hyväksi ja tuotti tinkimätöntä laatujuhlaa eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Velin laaja-alaisuus ulottui myös paikalliseen murteeseen ja kaskuihin, sananparsiin ja tarinoihin.

Vuonna 1984 ilmestynyt sananparsikirja ” Ei hätiä mitiä” ja 1991 julkaistu ”Alakua uskova ihtekki”, kaskuja ja tarinoita Joutsasta, Leivonmäeltä ja Luhangasta olivat Velivetoisia Lions-työn hedelmiä.

TÄMÄ Velin valtava työ on mitaamattoman arvokas lahja, joka sai kyllä arvostusta jo aikanaan, mutta joka tänään vuosi Velin poismenon jälkeen, Joutopäivien 50-vuotisjuhlassa, saa näkyvän muistolaatan paikkaan, joka Veli Töyrylän mukaan on ainoa oikea Joutopäivälauantain juhlapaikka. Opastakoon tämä muistolaatta meitä järjestämään omasta maaperästä kumpuavia laadukkaita juhlia huolella.

Kiitos ja kunnia kuuluu myös vaimo-Kajalle ja lapsille, joiden mukanaolo oli Velille tärkeää. Pyydän nyt Töyrylän perhettä lavalle, jonka jälkeen poistamme kankaan muistolaatan yltä.

Terttu Hentinen
kunnallisneuvos
kotiseutuaktiivi
ent. puheenjohtaja



Veli Töyrylä
Joutopäivien toiminnanjohtaja
vuosina 1973-1997